

7. Επίλογος

Στην παρούσα μελέτη γίνεται μια συστηματική προσπάθεια καταγραφής των κύριων χαρακτηριστικών του κλάδου της Πληροφορικής στην Ελλάδα. Η προσπάθεια αυτή στοχεύει στην ταυτόχρονη εξέταση των πολλαπλών επιπέδων εμπλοκής της Πληροφορικής στην Ελληνική πραγματικότητα (οικονομία, παιδεία, εργασία, κοινωνική δομή), εξετάζοντας ποιες είναι οι σχέσεις αλληλεπίδρασης μεταξύ τους. Στόχος της μελέτης είναι να καταγραφούν οι βασικές συνιστώσες της τρέχουσας κατάστασης, ώστε να προσδιορισθούν τα προβλήματα που υπάρχουν, και να αναδειχθούν οι πιθανές κατευθύνσεις για την επίλυση τους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Πληροφορική θα μπορούσε να λειτουργήσει η ίδια ως ένας ιδιαίτερα σημαντικός μοχλός ανάπτυξης της χώρας, αλλά και να υποστηρίξει ταυτόχρονα την ανάπτυξη άλλων (βιομηχανία, γεωργία, τουρισμός, κλπ.). Επίσης, θα μπορούσε να συνεισφέρει σημαντικά στην αντιμετώπιση σημαντικών χρόνιων προβλημάτων όπως η έλλειψη αξιοκρατίας, και η προσφορά ίσων ευκαιριών σε όλους του πολίτες, προωθώντας δράσεις που καλύπτουν τα υπάρχοντα κενά.

Καθώς στα προηγούμενα κεφάλαια σχολιάστηκαν τα θέματα που αφορούν την ένταξη της πληροφορικής σε επιμέρους τομείς δραστηριότητας στον Ελλαδικό χώρο, στον επίλογο αυτής της μελέτης θα προσπαθήσουμε να διαμορφώσουμε ορισμένα γενικά συμπεράσματα και να προτείνουμε γενικές κατευθύνσεις για την προώθηση της Πληροφορικής, στοχεύοντας στην βελτίωση της συνολικής εικόνας που παρουσιάζει ο κλάδος.

7.1. Παρατηρήσεις

Με βάση τα όσα καταγράφηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια της μελέτης, μπορούμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

- Υπάρχει σε σημαντικό βαθμό άγνοια του περιεχομένου της Πληροφορικής στην Ελλάδα, τόσο από τους πολίτες όσο και από τα κέντρα λήψης αποφάσεων. Η άγνοια αυτή είναι η κύρια αιτία για την συχνά παρατηρούμενη αυθαιρεσία και την έλλειψη οργάνωσης. Το πρόβλημα θα πρέπει να μειωθεί δραστικά μέσα από μια συστηματική προσπάθεια προώθησης κάποιου είδους πληροφορικού αλφαριθμητισμού, ώστε να γίνει ξεκάθαρος ποιος είναι ο ρόλος κάθε εμπλεκόμενου φορέα ή προσώπου, σε όλους τους Έλληνες πολίτες.
- Λαμβάνοντας υπόψη την σημαντική επίδραση που έχει η Πληροφορική στις σύγχρονες κοινωνίες, είναι σημαντικό για κάθε χώρα που επιθυμεί να έχει λόγο και ρόλο στο παγκόσμιο γίγνεσθαι να επενδύσει στην Πληροφορική. Αυτός θα πρέπει να γίνει ένας από του βασικούς στόχους της Ελλάδας για το άμεσο μέλλον. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι οι πλέον ανεπτυγμένες χώρες στηρίχθηκαν και θα συνεχίσουν να στηρίζονται στην τεχνολογία της Πληροφορικής.
- Η Πληροφορική θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό μοχλό ανάπτυξης και προόδου για ολόκληρη την Ελληνική επικράτεια, καθώς η υπάρχουσα τεχνολογία επικοινωνιών εξισορροπεί τις δυνατότητες των περιφερειών της χώρας, διευκολύνοντας την αποκεντρωμένη ανάπτυξη.
- Ταυτόχρονα, οι τηλεπικοινωνίες έχουν εδώ και καιρό σπάσει τα σύνορα, επιτρέποντας την συλλογή και την διάθεση πόρων από και προς διάφορα μέρη του κόσμου με μεγάλη ευκολία, δημιουργώντας νέες ευκαιρίες για ανάπτυξη. Το τρένο των εξελίξεων της Πληροφορικής είναι στα μέτρα της χώρας μας, η οποία δεν πρέπει να το αφήσει να περάσει ανεκμετάλλευτο.
- Ο μεγαλύτερος όγκος των προσπαθειών ανάπτυξης της Πληροφορικής στηρίζεται στην απορρόφηση ευρωπαϊκών κονδυλίων. Αντίθετα, το Ελληνικό κράτος δεν δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την προώθηση και την χρηματοδότηση του κλάδου με ιδίους πόρους.
- Παρά τις ευκαιρίες ανάπτυξης, την παρούσα στιγμή στην Ελλάδα παρατηρείται έλλειψη στρατηγικής καθώς και έλλειψη προσδιορισμού στόχων σε ανώτερο επίπεδο. Δυστυχώς η μη ύπαρξη εστιασμένης κεντρικής καθοδήγησης και η ασυνέχεια των επιμέρους σπασμωδικών κινήσεων έχει ελάχιστο συνιστάμενο αποτέλεσμα. Η Ελληνική πραγματικότητα είναι μακριά από το πολύ καλά οργανωμένο διεθνές τοπίο

της Πληροφορικής, όπου όσοι ηγούνται τις προόδους έχουν αναπτύξει εξειδικευμένους ρόλους, και έχουν θέσει συγκεκριμένους στόχους για το μέλλον τους.

- Αυτή τη στιγμή υπάρχει στην χώρα μας αρκετή τεχνογνωσία και εμπειρία σε ότι αφορά τις εξελίξεις και τις τάσεις στα θέματα Πληροφορικής, έτσι ώστε να μπορούν να τεθούν οι απαραίτητες βάσεις που θα οδηγήσουν τα πράγματα στην σωστή κατεύθυνση.
- Η μη ύπαρξη προηγούμενου πλαισίου δράσεις για τα θέματα Πληροφορικής στην Ελλάδα μπορεί να αντιμετωπιστεί με θετικό τρόπο την δεδομένη χρονική στιγμή, καθώς το υπάρχον κενό δημιουργεί τον απαραίτητο χώρο για να παρθούν με ευκολία εκείνες οι αποφάσεις που θα καθορίσουν ορθά το πλαίσιο λειτουργίας του κλάδου της πληροφορικής.

7.2. Προτάσεις

Η ανάπτυξη της Πληροφορικής σε παγκόσμια κλίμακα συνεχίζεται με ραγδαίους ρυθμούς καθώς κάθε επιμέρους εξέλιξη δημιουργεί πρόσφορο έδαφος για νέες εξελίξεις, και δεν υπάρχει διαφαινόμενη τάση επιβράδυνσης αυτού του ατέρμονος κύκλου για τα επόμενα χρόνια. Καθώς η Πληροφορική έχει πλέον ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στον σύγχρονο τρόπο ζωής, είναι δύσκολο να προβλέψουμε πως θα επηρεάσουν την ανθρωπότητα οι μελλοντικές τεχνολογικές εξελίξεις. Για τον λόγο αυτό η Ελλάδα οφείλει να τις παρακολουθεί από κοντά ώστε να μην βρεθεί απροετοίμαστη στο μέλλον. Ο καλύτερος τρόπος για να γίνει αυτό είναι μέσα από την υιοθέτηση της τεχνολογίας της Πληροφορικής, πράγμα που θα επιτρέψει στη χώρα να έχει ενεργό ρόλο στη δρομολόγηση των εξελίξεων.

Αν και η ευρωπαϊκές ενισχύσεις που είχαν στόχο την προώθηση των νέων τεχνολογιών βοήθησαν σημαντικά στην ανάπτυξη της πληροφορικής τα τελευταία χρόνια, η Ελληνική πολιτεία θα πρέπει πλέον να πάψει να βασίζεται σε αυτές, και να τις χρησιμοποιεί ως άλλοθι για την μη ύπαρξη κεντρικής καθοδήγησης. Τα ευρωπαϊκά κονδύλια αντιμετωπίζονται συχνά σαν πηγή χρημάτων που έχουμε το δικαίωμα να σπαταλήσουμε (αλλιώς, να απορροφήσουμε), χωρίς ιδιαίτερο σχεδιασμό, και χωρίς να διεκδικούμε την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων. Άντ' αυτού, η ελληνική πολιτεία θα πρέπει με υπευθυνότητα να στραφεί στην χρηματοδότηση των νέων τεχνολογιών χρησιμοποιώντας δικούς της πόρους οι οποίοι θα κατανεμηθούν βάση συγκεκριμένου στρατηγικού σχεδίου δράσης. Εάν η χρηματοδότηση προέρχεται από ίδιου πόρους, θα μετατραπεί ο πολύ γνωστός σήμερα στόχος της απορρόφησης χρημάτων, σε στόχο πραγματικής τεχνολογικής ανάπτυξης της χώρας, με τα δικά της ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα ευρωπαϊκά κονδύλια, θα πρέπει να συνεχίσουν να υπάρχουν, δρώντας συμπληρωματικά, ώστε να γίνουν εφικτοί και εκείνοι οι στόχοι που "από μόνη της" η Ελλάδα θέλει, αλλά δεν μπορεί να φτάσει.

Για να επιτευχθεί λοιπόν η ανάπτυξη της πληροφορικής στην Ελλάδα θα πρέπει να υπάρξει κεντρικός στρατηγικός σχεδιασμός με συγκεκριμένους στόχους. Ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στη οριοθέτηση του κλάδου της πληροφορικής και στον ορισμό των κανόνων λειτουργίας που θα τον διέπουν. Ο κεντρικός σχεδιασμός θα πρέπει να μελετήσει και να λάβει υπόψη του της αλληλεξαρτήσεων μεταξύ των επιμέρους τομέων δραστηριότητας, ώστε κάθε τομέας να εκμεταλλευθεί τα αποτελέσματα του άλλου, να κατανεμηθούν σωστά οι διαθέσιμοι πόροι, και να επιτευχθεί το βέλτιστο αποτέλεσμα, αποφεύγοντας κατά το δυνατόν τις όποιες αρνητικές συνέπειες. Η παρούσα μελέτη είναι μια πρώτη προσπάθεια που κινείται προς αυτή την κατεύθυνση.

Για να μπορέσει να χαραχθεί με επιτυχία η εθνική πολιτική που αφορά τα θέματα Πληροφορικής, είναι επιτακτική ανάγκη να θεσμοθετηθεί και να λειτουργήσει ένας επιστημονικός σύμβουλος του κράτους ο οποίος θα είναι σε βάθος γνώστης του αντικείμενου, και θα μπορεί να καθοδηγήσει με ανιδιοτέλεια και υπευθυνότητα τα κέντρα λήψης αποφάσεων, λαμβάνοντας υπόψη τόσο το εθνικό συμφέρον όσο και τις επιστημονικές εξελίξεις του κλάδου σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στη υποστήριξη ιδιωτικών πρωτοβουλιών που εκμεταλλεύονται την τεχνολογική εξέλιξη με καινοτόμες ιδέες. Οι προωθούμενες δράσεις θα πρέπει να στοχεύουν τόσο στους τομείς που παρουσιάζουν έντονη και αυξανόμενη δραστηριότητα σε διεθνές επίπεδο, αλλά και στους τομείς οι οποίοι αξιοποιούν τα ιδιαίτερα

χαρακτηριστικά της Ελλάδας μετατρέποντας τα σε πλεονεκτήματα που προωθούν την ανάπτυξη.

Θα πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι με δεδομένα τα πολύ υψηλά επίπεδα εξέλιξης της τεχνολογίας, τα προβλήματα που καλούνται πλέον να αντιμετωπίσουν οι επιχειρήσεις πληροφορικής είναι συχνά ιδιαίτερα περίπλοκα. Με άλλα λόγια, δύσκολα μπορούν να τύχουν σοβαρής και αποδοτικής αντιμετώπισης από επιχειρήσεις ατομικού επιπέδου. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα η ατομική πρωτοβουλία να μην μπορεί να αντέξει τον ανταγωνισμό, και να βασίζεται σε ευκαιριακές και μικρότερης κλίμακας εφαρμογές. Θα ήταν χρήσιμο λοιπόν, να υπάρξει συστηματική προώθηση συνεργατικών πρωτοβουλιών μεγάλου μεγέθους, ώστε να αυξηθούν οι δυνατότητες τους, και μαζί με αυτές τα περιθώρια επιτυχίας τους.

Σε ότι αφορά την σχέση ανάπτυξης και ιδιωτικής πρωτοβουλίας, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η τελευταία για να είναι βιώσιμη και επιτυχημένη, θα πρέπει συνήθως να έχει βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, αξιοποιώντας την παρούσα τεχνολογία αιχμής. Συνεπώς, με δεδομένο ότι δεν λειτουργούν στην Ελλάδα τεχνολογικοί κολοσσοί με οργανωμένα ερευνητικά κέντρα, είναι δύσκολο να αναπτυχθεί η τεχνολογία του αύριο από τις Ελληνικές επιχειρήσεις. Αν η χώρα μας θέλει να διαδραματίσει τον δικό της ηγετικό ρόλο στην τεχνολογία του μέλλοντος, θα πρέπει το ίδιο το κράτος να χρηματοδοτήσει την πρωτογενή έρευνα στους σημερινούς ανερχόμενους τομείς. Δεδομένου ότι η πορεία των τεχνολογικών εξελίξεων θα είναι μακρά, υπάρχει ακόμα χρόνος για επιτυχία, αρκεί η χώρα μας να προβλέψει σωστά, και να στοχεύσει στο μέλλον. Ταυτόχρονα, πρέπει να υπάρξουν δράσεις που θα αξιοποιούν τα νέα επιτεύγματα προς όφελος των πολιτών, όπως είναι για παράδειγμα η συστηματική σύνδεση των δημόσιων φορέων με την έρευνα για άμεση αξιοποίηση των καινοτόμων αποτελεσμάτων.

Τελειώνοντας, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η ανάπτυξη της Πληροφορικής δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται σαν αυτοσκοπός που πρέπει να επιτευχθεί με οποιοδήποτε κόστος. Πέρα από την κοινή θέληση όλων για προώθηση και ανάπτυξη της Πληροφορικής, θα πρέπει ο συνολικός σχεδιασμός να αποσκοπεί πάνω από όλα στην ικανοποίηση των αναγκών του κοινωνικού συνόλου. Αυτός είναι ο απόλυτος στόχος, κι αυτόν θα πρέπει πρώτα από όλα να υπηρετήσουμε. Όμως θα πρέπει να γίνει σαφές ότι η Πληροφορική είναι ένα πολύ ισχυρό εργαλείο, που μπορεί και πρέπει να λειτουργήσει καταλυτικά προς την επίτευξη του παραπάνω στόχου, οδηγώντας σε μια ισορροπημένη κοινωνία με ισότητα, και ευημερία.